

безглузких правил. Вони здавалися просто зграйкою дівчат із вітром у голові. Зараз я усвідомлюю, якій немислимій кількості справ вони давали раду, а я про це навіть не здогадувався. Вони приймали на себе удари, щоб ми могли ні про що не турбуватися, бо так усе і влаштовано: батьки терплять біль, аби цього не довелося терпіти дітям.

Крім того, ця книжка про вампірів. Вони є тим знаковим американським архетипом волоцюги в джинсах, який вештається від міста до міста, не має ні минулого, ні жодних зобов'язань. Згадайте Джека Керуака, Шейна чи Вуді Гатрі. Згадайте Теда Банді*.

Адже вампіри — це справжні серійні вбивці, позбавлені всього, що робить нас людьми, — вони не мають друзів, сім'ї, коріння чи дітей. Лише голод. Вони їдять і їдять, але ніколи не насичуються. У цій книжці я хотів протиставити невиситимого чоловіка без жодних зобов'язань жінкам, чий життя визначаються їхніми незчисленними обов'язками. Хотів протиставити Дракулу своїй мамі.

Як ви побачите, ця боротьба несправедлива.

* Шейн — персонаж однойменного американського вестерна 1953 р.

Вуді Гатріт — співак, музикант жанру фолк. Мандрував Америкою, зокрема автостопом.

Тед Банді — один із найжорстокіших серійних убивць в історії США.

ПРОЛОГ

Ця історія завершується кривавими подіями.

Кожна історія починається так: вересклива дитина, висмикнута з утроби, скупана у слизі й літрі материнної крові. Та зараз небагато історій завершується кров'ю. Зазвичай це повернення до лікарні й суха, тиха смерть в оточенні приладів, після серцевого нападу на під'їзній доріжці, інсульту на задньому ганку, чи повільного згасання від раку легень.

Ця історія починається з п'яти дівчаток, кожна з яких народилась у бризках материнної крові, була вимита й насухо витерта. Потім їх перетворили на пристойних юних панянок, навчили мистецтва подружнього життя, аби ті стали бездоганними партнерками й відповідальними матерями, які допомагають із домашніми завданнями, перуть речі, що належать церковним товариствам квітників, грають у настільні ігри, відвозять дітей на уроки етикету й до приватних закладів освіти.

Ви бачили цих жінок. Вони сходяться за обідом і сміються так гучно, щоб їх чув кожен у ресторані, хмеліють від одного келиха вина. Їхнє уявлення про бурхливе життя обмежується придбанням пари різдвяних сережок, що світяться. Ці пані надто довго переймаються тим, замовляти десерт, чи ні.

Як у всіх поважних осіб, їхні імена лише тричі з'являються в газетах: коли вони народжуються, коли одружуються і коли домирають. Вони люб'язно приймають гостей і щедрі до тих, кому в житті пощастило менше. Вони шанують своїх чоловіків і плакають

дітей. Знають, яка важлива порцеляна, усвідомлюють відповідальність за срібло, успадковане від прабабусь і знаються на якості лляної тканини.

До кінця цієї історії вони виявляться закривавленими.

Частина тієї крові буде їхня, інша — ні. Однак кров литиметься рясно. Вони в ній плаватимуть. І в ній потонуть.

Домогосподарка (и) — пересічна жінка або дівчина.

Оксфордський словник англійської мови,
компактне видання, 1971

РОЗДІЛ 1

Джордж Буш-старший 1988 року обіцяв: «Жодних нових податків», — і виграв президентські перегони, а Майкл Дукакіс, який катався в танку, — програв*. Тоді татусем американців був доктор Гакстейбл, матусями — Кейт і Еллі, а бабусями — «Золоті дівчатка**»; Макдональдз оголосив про відкриття свого першого закладу в Радянському Союзі, всі купували й не читали «Коротку історію часу» Стівена Гокінга, на Бродвеї почали ставити «Привид опери», а Патриція Кемпбелл готувалася до смерті.

Вона побризкала зачіску лаком, начепила сережки, наклала блиск на губи, та коли глянула на себе в дзеркало, побачила не тридцятидев'ятирічну домогосподарку з двома дітьми й світлим майбутнім, а мерця. Знала: якщо не почнеться війна, океани не вийдуть із берегів, а Земля не впаде на Сонце, цього дня відбудеться щомісячна зустріч Маунт-плезантської літературної спілки, а вона не прочитала книжки. Та мала вести програму вечора. А це означало, що менш ніж за дев'яносто хвилин мусила стояти в кімнаті, повній жінок, і модерувати дискусію про непрочитану книжку.

Патриція збиралася прочитати «Плач, люба країно», слово честі. Але щоразу, коли брала примірник і прочитувала *Чудова дорога, що веде з Уксопо до*

* Ідеться про передвиборчу промову Буша, в якій він сказав: «Слухайте уважно: жодних нових податків». І це стало крилатим висловом. Натомість фото з його головним опонентом Майклом Дукакісом, де він позував у танку, спричинило глузування у медіа.

** Усе це персонажі популярних американських ТБ-шоу 1980-х.

пагорбів, Корі з'їжджала на велосипеді з пірса: гадала, якщо крутитиме педалі достатньо швидко, зможе проїхати по воді. Або ж вона підпалювала волосся брата, намагаючись дізнатися, як близько можна піднести сірника, щоб воно спалахнуло. Або вона всі вихідні казала кожному, хто телефонував, що мама не може взяти слухавку, бо померла. Про те Патриція дізналася, лише коли люди почали приносити запіканки на знак співчуття.

Перш ніж Патриція могла дізнатися, чому ж дорога з Уксопо така чудова, вона помічала, як Блу голяка біжить повз вікна веранди, або усвідомлювала, що в будинку так тихо, бо вона забула малого в центральній бібліотеці й тепер треба застрибнути у «Вольво», щодуху летіти мостом назад і молитися, щоб його не викрали муністи*, або він не вирішив довідатися, скільки родзинок влізе йому до носа (двадцять чотири). Патриція навіть не дізналася, де той Уксопо розташовано, бо її свекруха, місіс Мері, переїхала до них на шеститижневі відвідини, тож у комірчині завжди мали бути чисті рушники й постіль на ліжку для гостей слід було змінювати щодня; а ще місіс Мері було важко вилазити з ванни, тож довелося встановити спеціальне поруччя, а для цього — знайти майстра, який зробив його. Дітям потрібно було випрати одяг, Картеру — випрасувати сорочки, Корі хотіла нові футбольні бутси, бо всі вже мали такі, а їхній родині це зараз не по кишені; Блу визнавав лише білу їжу, і Патриція мусила щодня на вечерю готувати рис... Тому дорога вела з Уксопо до пагорбів без неї.

* Представники нового на той час релігійного руху «Церква об'єднання», заснованого Мун Сон Мьоном.

Участь у Маунт-плезантській літературній спілці на той час здавалася гарною ідеєю. Тієї миті, коли Патриція за вечерею перехилилася через стіл і намагалася порізати стейк Картеровому босу, вона зрозуміла, що варто виходити з дому й бачитися з новими людьми. Книжковий клуб був прийнятним варіантом, адже Патриція любила читати, особливо детективи. Картер припускав: це тому, що вона йшла життям так, ніби цілий світ — загадка для неї, а вона й не заперечувала: *Патриція Кемпбелл і секрет триразового харчування родини сім днів на тиждень так, аби не розгубити клепок. Патриція Кемпбелл і проблема п'ятирічної дівчинки, яка кусає людей. Патриція Кемпбелл і загадка: як знайти достатньо часу для читання газети, коли в тебе двоє дітей, свекруха живе з тобою, слід випрати одяг і всіх нагодувати, і будинок прибрати, і хтось має давати собаці пігулки від гельмінтів, та й непогано було б мити голову щокілька днів, аби донька не питала, чому в тебе вигляд безхатька.* Трохи ввічливих розпитувань — і ось запрошення на вступну зустріч Маунт-плезантської літературної спілки в домі Марджорі Фретвелл.

Того року Маунт-плезантська літературна спілка обирала книжки в дуже демократичний спосіб: Марджорі Фретвелл попросила учасниць обрати одинадцять книжок із тринадцяти, які вважала підходящими. Запитала, чи ніхто не хоче запропонувати інші книжки, але всім було ясно, що на запитання можна не відповідати. Окрім Слік Пелі, яка, здавалося, хронічно неспроможна зчитувати натяки.

— Я хотіла б висунути «Як ягнята на забій: ваша дитина й окультизм», — сказала Слік. — Зважаючи на той магазин на бульварі Коулман, де продають магічні кристали, й на те, що Ширлі МакЛейн із обкладинки

«Тайм» говорить про свої минулі життя, варто б і нам струснутися й замислитися.

— Я про неї ніколи не чула, — сказала Марджорі. — Тож, як я розумію, ця книжка виходить за межі нашого припису читати визначні твори Західного світу. Хтось іще?

— Але... — знову почала Слік.

— Хтось іще? — повторила Марджорі.

Вони обрали книжки, які для них виписала Марджорі, призначили місяці, які видавалися Марджорі найвдалішими для їх прочитання, і ведучих, яких Марджорі вважала найдоречнішими. Ведуча мала відкривати зустріч двадцятихвилинною презентацією книги, передумов її написання, біографії автора, а тоді провести групове обговорення. Скасувати обговорення або помінятися з кимось книжкою, не сплативши жорсткого штрафу, ведуча не могла, тому що Маунт-плезантська літературна спілка — це вам не абищо.

Коли Патриція зрозуміла, що «Плач, люба країно» так і не дочитає, то зателефонувала Марджорі.

— Марджорі, — сказала вона, накриваючи покришкою рис і зменшуючи вогонь, — це Патриція Кемпбелл. Треба поговорити про «Плач, люба країно».

— Така потужна праця! — сказала Марджорі.

— Звісно, — підтвердила Патриція.

— Я певна, що ти гідно представиш цю книгу, — сказала Марджорі.

— Зроблю все можливе, — пообіцяла Патриція й усвідомила, що це прямо протилежне тому, що вона мала сказати.

— І це так актуально, зважаючи на теперішню ситуацію у Південній Африці, — вела далі Марджорі.

Патрицію пронизала холодна блискавка страху: що ж за ситуація зараз у Південній Африці?